

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

SPERANTIA.

Fóia literaria-besericésca.

Bau. de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá *franco*
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecarei lune.

Preotulu si instructiunea poporului.

„Si voiú dá voue pastori dupa inim'a mea
si ve voru pasce pre voi pascenduve cu
sciúntia.“ Erem. C. 3. v. 15.

Arm'a cu carea astadi se cucerescu poporale si se facu nemuritóre natiunile, este arm'a cuventului, este aceea ce noi numimú cultura, sciúntia etc. . . si care singure numai suntu in stare de a face pre omu: omu, asia încátu potemu dice cá aceste forméza in-sasi viéti'a precum a indívidiloru asia si a popóraloru.

Unu poporu numai pana atunci traesce, esista, pâna candu e adaptatu cu nectariulu culturei si alu sciúntieloru, la din contra e mortu — mortu moral-minte. — Poporulu romanu ca unulu dintre popórale pre cari pedéps'a le urmaresce pana la a nou'a generatiune fú acél'a cu care sórtea si-jucá oper'a sa atátu de tragica, cáci prin inimicii sei seculari, cari altmintrele nepotendulu frange preste XVII. vé-curi fú detienutu in intunereculu nescientiei, fiindu prin acést'a moral-minte ucisu; geniulu celu bunu sub acáruí protectiune a fostu si este poporulu romanu lu-salvá de periclele ce-i amenintiá esistinti'a, cáci avea in fruntea sa nu pucini conducetori, cari prin marea aloru sieptesprediece sute de ani-lu conduserá la pamentulu mantuirei de adi, fiacare Archiereu si preotu romanu ca conducetorii poporului pre orizontele Romanimei aparú ca toti atátia Moisiu la poporulu isráilténu; limb'a cea atátu de dulce carea abia erá numai suferita in tíera a aflatu scutu si ad-postu in sinulu bisericeí, unde preotulu ca unu adevratu pastoriu vediendu-si turm'a amenintiata nu-a pregetatu a tiené prelegeri credintiosiloru sei in insasi tind'a bisericeí, facenduse prin acést'a apostolii natiunei. Nu e destulu dar' numai de aceea a-se ingrigí preotulu ca turm'a lui incredintiata se fia démna de fericirea ce din colo de mormentu va se fia, ci si de

aceea ca aici pre pamentu se-si cascige meritele prin cari se se póta face démna de fericirea vecinica, se fia unu poporu cúlту, conformu impregiurariloru si spiritului tempului. Seraci'a inse de carea mai toti suntemu apasati a fostu si este si in diu'a de astadi stavil'a cea mei mare in afacerile, nóstre ori de ce categoria, dar' aci nu e vórba de unu omu singuratecu ci de unu poporu, de o natiune, careia nu numai nu-i este iertatu a desperá facia cu aceste stavile, ci invingendule póte si trebuie se speredze la unu viitoriu mare, care viitoriu noi romanii ciscarpatini numai sub scultulu constitutiunei nóstre bisericesci e posibilu de a-lu poté ajunge, cáci biserice'a a fostu si e si acum la noi protectórea scólei, in carea se instrúza fiii poporului, carea instructiune e bas'a, fâra de care edificiuulu redicandu nu póte sustá, cine suntu inse chiamati a repará acestu defeptu? cu adevratu fiacare sufletu romanu si cu deschilirea preotulu, elu e pastoriulu turmei si conducetoriulu poporului, si ca atare are nu numai dreptulu ci si datorintia santa de a contribú dupa potintie cu totu ce este si ar' poté fi salutariu pentru biserica si supusii ei, a contribú si colucrá la infflorirea scóleloru popurale ca la funtele desvolta-mentului spiritualu; acésta datorintia nimene nu credu a-o trage la indoiala.

In tempulu de adi onórea, védi'a, si caracterulu scóleloru nóstre nu-lu potemu sustiené decátu numai si numai sub scutulu autonomiei nóstre bisericesci. adevrulu acést'a e destulu eclatantú, si fórté se insiélu si ratacescu aceia, cari cugeta cá invetiamentulu la noi si-va ajunge culmea sa cuviintiosa prin aceea déca scólele se voru despartí de biserica si de capii ei, pentrucá fiindu biserice'a independinta in trebile ei nime n'are nici unu amestecu afara de fiii sei credintiosi, prelanga aceea functiunarii bisericesci suntu cu

totulu neatarnatori dela guvernul si neci candu nu au cauza de ase lingusí aceluia, pentru ceva posturi, ci potu lucrá liberi in interesulu nationalu; sub scutulor loru causele nóstre cele mai scumpe dela cari conditionéza viéti'a nóstra — neci candu nu se periclitéza, motive sunt destule precare cu acésta ocaziune nu le voiu insirá ci aflu de necesariu a atinge pe scurtu unu modru de invetiamentu de fórte mare pretiu, care la noi cu parere de reu — nu se prea eserciaza: *Scól'a de adulti*, cunoscuta de celu mai eficace midilocu pentru desvoltamentulu poporului si prin care celu insetatu de sciintia chiar' in anii betranetieloru o pote castigá, pentru aceea atragemu atentiunea clerului nostru asupra acestei impregiurari dar' mai vertosu a acelor'a caror'a li este incredintiatu invetiamentulu, silinduse a popularisá si între romani acésta idea sublima.

Venerabilele nóstre consistorie au si facutu in privinti'a acést'a pasii necesari, rezultatulu de pana acuma inse e prea micu in poporatiune cu marimea lipsei si a Diecesei, abia fiindu cateva comunitati unde se se fia infiintiatu astfelu de *scoli*, cele ce nici dintr'o comun'a romana nu-ar' trebui se lipsésca, speramu inse ca in curendu vócea nóstra va affá resunetu, si atunci! iata! cá amu ajunsu scopulu, iata! cá amu ajunsu ór'a mantuirei. „*Pastoriti dar' turm'alui Critosu*

cea dintre voi“ Cáci „*candu se vá areté pastorulu celu mare veti primí cunun'a marirei cea nevestedita,*“ Petru I. cart. C. 5. v. 5. ér' incátu veti fi inpedecati dela datorinti'a vostra judecatoriu e prea dreptu si intieleptu.

Bihorénulu.

Meditatiuni asupr'a destinatiunei omenesci.

(Materia de predica)

de

PAULU TEMPEA,

preotu.

„Nu ve adunati voue comori pre pamentu, unde moliele si rugin'a le strica, si unde furii le sapa si le fura; ci ve adunati voue comori in ceriu, unde nici moliele nu le strica, si unde furii nule sapa, nici le fura. Cá este unde comór'a vóstra, acolo va fi si inim'a vóstra.“ c. VI. v. 19—21.

Ib. Asc. Se privimu statulu omenescu si se ne intrebamu ce suntemu pre acestu pamentu, si spre ce destinatiune suntemu creati? — si respunsulu va fi: cá suntemu nisce peregrini fâra asiediamentu, cari neintreruptu nesuimu spre o patria mai buna si spre o destinatiune mai inalta. — Si cugetandu noi astufeliu, pentru ce unele intreprinderi de categoria secundaria le recunoscemu de conditiuni principale ale vietiei nóstre?

Foisiora.

Despre crescere si mai cu séma despre crescerea juneloru romane.

(Urmare.)

II.

Se privimu acum femeia in raportu cu economi'a de casa; se vedemu — care e chemarea-ei sociala in viéti'a economica si cum trebe se fia crescerea ei — ca se póta corespunde trebuintieloru vietiei economice. —

Economi'a in genere si economi'a de casa in specialu — se imparte in doue procese complicate cari compunu la olalta unu organismu completu: in *productiune* si *consumtiune*. — Aceste doue notiuni, *productiunea* si *consumtiunea* — sunt corelative; ele se conditionéza reciproc: nu producemu decâtu spre a poté consumá, si nu consumamu decâtu spre a pote produce — midilocitu ori nemedilocitu — de nou. In acestu caracteru corelative alu acestoru pro-

cese jace integritatea vietiei economice si logic'a adenea a celui mai naltu principiu economicu: *productiunea trebe se corespunda totu de un'a trebuintieloru adeca consumtiunei* — si *consumtiunea productiunei, adeca potintiei de a indestulí trebuintiele*.

Candu e *productiunea mai mare* decâtu *consumtiunea*, atunci ea *cade* ¹⁾ — ori de nu, nasce *trebuintie noue* si *maresce consumtiunea* prin asta; ²⁾ candu e *consumtiunea mai mare* decâtu *productiunea*, atunci ea *maresce productiunea*; *trebuintiele* cari voiescu a fi indestulite ne indémna la o lucrare mai mare, prin care se créscá *productiunea*. -- ³⁾

Productiunea si *consumtiunea* tindu pururea de a se ecsecuá, si in acésta tendintia jace nemarginirea desvoltarei sociale a omului: aici nu sunt

¹⁾ Déca sunt pré multe bucate cari nu se potu pastrá peste mai multi ani, pe anulu viitoriu se vor semená mai pucine.

²⁾ Cine are pré multu venitu, ace'l'a speséza si pe lucruri, de care dóra nu ar fi avutu trebuintia pe langa unu venitu mai micu. Unu poporu mai cultu consuma mai multu.

³⁾ Omulu ne indestulitu cu sortea sa lucra diu'a si nóptea. (Ori desperéza si nu lucra nemicu. — Despre ast'a mai susu.)

Noi Ib. Asc. nesuimu ne intreruptu spre cele ce in acésta viétiá peregrina le potemu dobandí, — si in legatura cu aceste nu cugetamu de feliu la cele ce ne conducu la scopulu supremu destinatu la creare. Noi nisuimu mai multu spre scopuri marginite, cari esistintiei adeverate suntu necunoscute, precum d. e. ca se ne castigamu unu renume pre acestu pamentu, — se ne redicamu casele nóstre la o valóre insemnata; — dara nu ne prea inrigimu, déca numele nostru este scrisu si in ceriuri? — si déca casele nóstre suntu si locasiurile lui Ddieu? Cautamu modu de a ne induléi viéti'a acést'a, si nesuimu spre un'a mia de comoditati si petrecheri, — dara uitamu cu totul de ceea ce la ór'a mortei ni-arú poté indulcí viéti'a nóstra si de din colo de de mormentu.

Ce lucramu noi dara? Nimicu si ér' nimicu, — càci la cele eterne nici mai cugetamu!

Ib. Asc. Mant. nostru Is. Chr. ne indruma la cele eterne, pentru ca cunoscundune esistinti'a nóstra, se potemu semti si cunósce scopulu supremu alu destinatiunei nóstre, — si pentru ca se potemu intrá pre port'a cea stremta a eternitatii. — Elu ne recomanda a ne aduná comori ceresci, de cari mai nainte de tóte avemu lipsa ca conditiuni de viétiá eterna.

Si cari sunt acele comori eterne si netrecutóre? Déca meditamu asupra destinatiunei omenesci,

vedemu cà omulu pre acestu pamentu e numai la aparitiune. Elu jóca pre acestu pamentu un'a rola, ce i s'a destinatu in marele teatru alu lumei acesteia; — elu e numai o masca, carea indata ce cortin'a cade, si prin mórte se revóca la vieti'a cea adeverala, — trebue se o depuna. Elu e dara pentru eternitate, si nu pentru ceste pamentesci, càci aceste nu suntu esistinti'a sa adeverala.

De din colo de mormentu Ib. Asc. nu sunt titule, nu sunt demnitati, nu sunt decoratiuni cari de din cóci ne mandrescu pre noi. Mórtea depune tóte demnitatile lumei, si ne aduce la adeveralulu stadiu de viétiá eterna. Numai un'a nu ni o póte rapí mortea, si aceea e: ceea ce in privinti'a morala si religiósá suntemu, adeca: consciinti'a, carea ni-o conservamu aici spre nobilisarea si avantagiarea esistintiei nóstre. Prin urmare virtutile, cari ne urmarescu cu fidelitate si din colo de mormentu, suntu demnitatile si decoratiunile nóstre.

Se vedemu inse ce distingere este intre stadiulu vietiei de acum si intre celu venitoriu? Aceea: cà acum suntemu pentru unu timpu, si atunci pentru eternitate, — cà vieti'a acést'a e numai un'a ghióce esterióra, in care e invalita esistinti'a nóstra. Acea ghióce candu trecemu din viéti'a acést'a se desface

marginii; candu are omulu multu, i se nascu noue trebuintie, si elu tinde de a avé si mai multu. Indestulirea economica e numai momentana; ea nu este decátu atunci, candu productiunea si consumtiunea sunt congruente. Acésta congruintia e inse numai momentana, càci in momentul urmatoriu micsioréza consumtiunea productulu séu marse abundanti'a trebuintiele. Dela *superfluu* pàna la *deficitu*, dela abundantia pàna la lipsa nu este decátu repedimea unui cugetu.

Am atinsu aceste adevèruri generale numai pentru-cà ele sunt chei'a pentru priceperea economiei de casa in specialu. — Asi avé numai se facu o comentatiune a terminilor „productiune“ si „consumtiune“ — încátu ar fi de lipsa pentru acei'a, cari nu se ocupa mai destinsu cu economi'a.

Productiunea e ori care lucrare prin care se producu bunuri, adeca averi adeca lucrarea prin care se da bunurilor facultatea ori destinatiunea de a servi spre indestulirea trebuintieloru omenesci.*) Tieranulu produce bucate, croitoriulu vestminte, minariulu minerale,

*) „Avere“ si „bunu“ nu sunt in adevèru sinonime. „Avere“ e

fabricantulu fabricatele, pictorulu tablourile; teatristulu produce bunu, prin care se indestuléza trebuinti'a ascultatoriloru in forma de placere, si toti omenii cari lucra pe terenulu spiritualu, producu bunurile spirituale: invetiatoriulu produce calificatiunea invetiaceiloru sei, judele dreptulu concretu, administratorulu ordinea si siguritatea sociala — si asia mai de parte. Chiaru meturatorii strateloru producu unu bunu, care ni indestuléza trebuintiele in forma de placere — déca mergemu la preumblare. — Cu unu cuventu: omenii au impartitu lucrulu intre sine; ori-care lucréza pentru toti — tocmái cum lucra toti pentru elu. Calciunariulu face calciuni pentru toti cari lucra pentru elu — dandu-i pretiulu lucrului in bani: manca inse

unitatea mai multoru bunuri, cari le posiede unu omu. „Avere“ dela „habeo“. -- Ceva pote fi avere fàra a fi „bunu.“ Bunu“ e numai aee'a, ce are ensuirea de apoté iudestuli o trebuintia concreta a omului.

In genere: economi'a e domnirea omului peste natura. Peste ce omulu nu domnesce ori nu póte domni, nu e „bunu“. Radiele sorelui indestulescu trebuintie vitale: nu sunt inse „bunu“ — Tocmái asià nu e „bunu“, o óla sparta, care nu numai póte indestulí neci o trebuintia — pe langa tóte cà o posiede omulu. Totu ce e „bunu“ trebe se fie „avere“ nu inse totu ce e „avere“ trebe se fie si „bunu“.

si semburulu remane, si acelu sembure este comór'a aceea, carea trebuie se ni-o castigamu in ceriu.

Vedeti dara din tóte ce suntemu càci numai aceea parte are pretiu, care o pastramu pentru eternitate; — numai aceea ni aduce unu castigu séu cum a-si dice unu supremulu scopu finalu alu vietiei nóstre,

Dara voru dice unii, cà nu au ocasiune séu chiaru midilóce. Ib. Asc. Ocasiunea si midilócele si-le face insu-si omulu si nimeni se nu dica, cumca giurstarile vietiei — i facu imposibila activarea. Fie care ocupa in cerculu seu familiaru 'o positiune óre care, in care ca un'a creatura rationala privindu scopulu supremu alu destinatiunei sale, trebuie se nesuiesca a-si instruí cerculu seu familiaru, cu invetiaturi folositoare si cu esemple. Numai astufeliu va poté ajunge scopulu, déca va intrebutia si midiloculu. Nu ni suntu midilócele atât de marginite, càtu se ni faca imposibila activitatea, numai vointi'a se nu lipsésca, pentruca lipsindu midilócele si scopulu crearei nóstre ar' fi smintitu, — si nici amu mai existe pre acestu pamentu.

„Nu ve adunati voua comori pre pamentu unde moliele si rugin'a le strica si unde furii le sapa si le fura; — ci ve adunati voua comori in ceriu, unde

nici moliele nu le strica si unde furii nu le sapa nici le fura. Cà unde este comor'a vóstra, acolo va fi si inim'a vóstra.“ Dise Mant. Cristosu prin care cuvinte ne arata port'a, prin carea trebuie se intramu intru imperati'a ceriurilor. Si noi totu-si nu urmamu acelu cuvinte frumóse si pline de invetiatura. Noi scimu cu totii cà goli amu intratu in lumea acést'a: si goli vomu iesi din ea, si totu-si, nu nisumu spre acele comori eterne, cari ne urmarescu si de din colo de mormentu. Nu avem amóre càtra aprópele nostru, pentru cà egoismulu ni-a inundatu deja anim'a nóstra, si suntemu la gur'a abisului intunecosu, ce voiesce se ne inghita. Noi nu cunosemu cà numai amórea, carea ne face aicea fiintie nemuritoare, ne fericesce si de din colo, in patri'a divinitatiei,

Ib. Asc. Prin mórte corpulu se desparte de corp, ér' sufletulu nu se desparte de sufletu, — si aici jace mangaierea nóstra, aci se reducu cuvintele multu esprimate ale mant. Christosu. — Ordulu naturei e legea lui Ddieu, carea ne conditionéza sustarea vietiei nóstre de acum si viitorie; — tóte altele sunt sinamagiri, care provinu numai din ilusiuni.

Tóte placerile lumei acesteia se le perdemu, dara consciinti'a se nu ni-o perdemu, càci torturele perpetue, ne voru persecutá si din colo de mormentu

dodata bucatele produse de tieranu, consuma vestmintele produse de croitoriu, — merge la biserica, se provoaca la judetiu s. a. m. d.

Venitulu nu e sinonimu cu productiunea; elu e rezultatulu *individualu* a productiunei. Cineva póte avé venitu fàra se fi produsu, si póte produce fàra se aiba venitu. Venitu nu pote avé decatu individulu (naturalu ori personalu.)

Consumtiunea e ori-care lucrare, prin care se nemicescu bunurile ca atari, adeca procesulu prin care corespundu bunurile scopulu care li-a datu omulu séu indestuléza trebuintiele pentru cari sunt produse

Agronomulu produce bucate, parte ca se le mance parte ca se le semene spre a poté produce de nou. Candu bucatele sunt mancate si candu sunt semenate, ele sunt consumate. Consumtiunea e de dara doue categorii: *productiva* si *neproductiva*. (Séu celu pucinu numai medilocitu productiva; de nu ar mancá agronomulu nu ar poté produce.) Bucatele mancate sunt neproductivu, cele semenate sunt productivu consumate.

Mai o categoria a consumtiunei este: cea natu-

rala. — Bucatele, cari au putreditu séu nemicitu in ori-ce modu fàra a corespunde scopulu care li-a datu omulu, sunt definitivu consumate prin o lucrare naturala — nedependinta de omu. — Ele nu s'au consumatu ca bunuri.

Agronomulu produce lana. Lan'a se consuma productivu prin acelu care o tórece. Firulu se consuma productivu prin fabricantulu care tiésa panur'a, o netede si o coloréza cu productele indianului consumate prin ast'a productivu. Negotiatoriulu, care vinde fabricatele, a consumatu productivu pretiulu transportului, arend'a boltei, léf'a fecioriloru cari asudu etc. etc. — Croitoriulu consuma forfeci, ace, atia, diurnulu catoru-va fetiori etc. etc. — Si numai eu, care portu vestmintele din panur'a, care a trecut prin atate mane si s'au produsu si consumatu de atate ori, numai eu consumu vestmintele neproductivu. — Toti acesti omeni au lucratu pentru mine; primescu inse remuneratiunea in rezultatulu lucrarii mele pentru ei, in pretiulu vestminteloru *)

*) Deca nu remanu cumva detoriu — „ad grecas“ —

intru'n gradu inforatoriu. „Si ce folosu ar' avea omulu de ar' dobandi lumea tota si si-ar' perde sufletulu seu“ dice Evang. Marcu c. VIII. v. 36.

Dara se trecemu la folosulu comoriloru ceresci si in paralela cu cele pamentesci, se vedemu, cari ni potu castigá fericirea eterna?

Cele pamentesci — nu, ci numai cele ceresci, pentru cá numai acele ni potu desdauná bunurile pamentesci, cari suntemu siliti a le lasá; — ele ne consoléza in ór'a trecerei nóstre din acésta viétia, — ele ne indulcescu pocalulu amaru alu mórtiei, pre carele a-lu trece dela noi nu este posibilu.

Si óre nu sunt aceste folóse momentóse? Asia e Ib. Asc! Castigandule aceste ni vomu cunósee positiunea nóstra, — mai pucinu vomu apretiuí ceste trecatóre, si mai usioru vomu poté suportá unele perderi séu fatalitati, cari ne cercetédia fórtie adese-ori.

Celu ce-si cunósee sublimitatea chiemarei sale inalte, nici odinióra nu va nesuí spre bunuri lumesci, cáci cunoscenduse pre sine, tóte acele le va privi de conditiuni secundarie ale vietiei si esistintiei sale.

Celu ce si-a castigatu dejá comori in ceriu, acél'a desí nu va fi cu totul indiferinte de ceste pamentesci; — dara obvenindu mominte de grele cercari, nu va incepe a desperá, cáci-si cunósee sublimitatea, déca-si va fi castigatu inca in acésta viétia

acele comori ceresci, recerende pentru viéti'a eterna.

Si intru adeveru Ib. mei nici nu póte existe altu midilocu mai potinte pentru noi de a ne conduce la scopu, si prin urmare la vre unu folosu in lumea acést'a pentru eternisarea vietiei nóstre viitóre, decâtu acele comori ceresci, cari ne scutescu pre noi de unele impresiuni esterne, escitatóre de vitiuri uritióse; — pentru ca se vedeti Ib. Asc. Mant. Christ. a adausu si aceea, cá: unde este comor'a vóstra acolo va fi si inim'a vóstra, — prin ce voiesce se dica, ca se punemu pondu principalu pre cele netrecatore, eterne.

Numai acele comori ni suntu unicul midilocu de consolare, care ni usiorédia tóte dorerile si sarcinele vietiei acesteia; — numai in ele potemu privi limanulu fericirei nóstre, fára de care nu ar' existe sperantia, nu ar' existe indestulare, nu satisfactiune si in fine nici viétia eterna.

Iata dara cá numai astufeliu in credintiati, de ne-arú cercetá tempestati preste tempestati, noi totu-si nu potemu desperá, pentru cá speranti'a, carea ni nutresce pepturile nóstre, ni consoléza inim'a infranta, si ni arata, — ceea ce dorimu, — radi'a licurinda a fericirei nóstre venitóre. Numai astu-feliu incredintiati ni vomu potea atinti privirea spre ceriu, si vomu potea aflá acele comori, cari ni consoléza dorerile

Sperezu de a fi chiarificatu prin aceste notiunile esprese prin „productiune“ si „consumtiune“. — In acestu intielesu sunt productiunea si consumtiunea doue parti a economiei. — *Economia va se dica — raportulu între productiune si consumtiune: a economisá bine va se dica a produce conformu trebuintieloru adeca consumtiuneii si a consumá conformu productiuneii.* —

In genere pare fára potintia de a poté produce mai multu decâtu se póte consumá*) si de a consumá mai multu decâtu se pote produce**) in specialu e inse cu potintia, fiindu-cá unu omu pote consumá ce a produsu altulu si póte produce pentru altulu ori altii. — Noi, europenii, consumamu productele Asiei etc. — Angli'a consuma bucatele orientului, si orientulu consuma masinele Angliei. — Unu omu singuratecu, se dicemu unu perde vér'a consuma ce au produsu alte 300 si fuge dupa acea in Americ'a.

*) Cáci déca au ómenii prea multu se culca si dormu toemai ca chinesi.

**) „Wo nichts ist, dort hat der Keiser sein Recht verloren“

Potinti'a unei inegalitati eventuale in economi'a individuala e semburulu idealu a teoriei despre economi'a privata. In acésta dispropertiune jace unu periclu: principiile, conformu caror'a s'ar poté delatura acestu periclu, compunu teori'a economiei de casa.

Barbatulu si femeia sunt — ca sociu si socia — unu intregu socialu: barbatulu e simbolulu vietiei publice si socia a vietiei private. — Singuru e omulu numai de jumetate ace'a, ce e. Unu barbatu neinsoratu e o tragedia nesuccesa in trei acte, in care numai actulu anteiu are oresicare interesu scenicu: actulu alu doile e bisaru; actulu alu treilea e o apologia plina de sarcasmu séu o comedia tragica. O femeia nemaritata e o parodia nimerita a barbatului neinsoratu ori — déca voimu — unu romanu scrisu cu multu spiritu — care nu l'a cetitu inca nime.

(Va urmá).

Joanu Slaviciu.

in acele mominte grave, — si noi la privirea acelor'a, ca ceia ce dupa multele perderi, castigandu séu reaflandu ceva, — ne simtimu satisfacuti, reaflandu acele clinódie perdute, pre cari cugetamu a nu le mai aflá. — Numai astu-feliu Ib. mei vomu potea intrá voiosi pre pórt'a cea stremta a eternitatei.

Aceste sunt folósele, cari le castigamu din acele comori ceresci. Viéti'a nóstra se conditiunédia dela acele, si aceea se va revelá atunci, candu vomu disparé din lumea acést'a; — atunci ór'a mortii se va usiorá si peccatu amar se va indulcí.

Ib. Asc. Pre càtu timpu ne vomu abate dela acele comori ceresci, adeca: pre càtu timpu pamentulu va cuprinde comorile vóstre, si noi prin mórte semtimu perderi, — ór'a mórtei va fi ca unu monstru ingrozitoriu si mórtea se va considerá ca o nefericire eterna.

Nu asia inse, déca comorile nóstre sunt in ceriuri — mórtea atunci ni este amica, — ni este curieriulu consolarei nóstre, — a vietiei adeverate, — carea ne chiama intr'o patria mai buna, — in patri'a adeverata a fericirei eterne.

Se privimu la unu sermanu umilitu de sarcin'a seraciei sale, cum cu bucuria se desparte de lumea acést'a, si din contra la unu bogatu plinu de spiritulu egoismului infernal, càtu de cu greu: si se vedeti cà nimicu nu este mai naturalu, decátu cà: unde este comor'a vóstra acolo va fi si inim'a vóstra. Acést'a si-are comorile sale pre pamentu, pre pamentu si-a afla tota fericirea esistintiei sale acel'a si-are comorile sale in ceriu, la ceriu si-si redica ochii sei spre asi cautá fericirea si esistinti'a sa. Aci jace misteriu cuvintelor Mant. nostru Is. Christosu, aci se recere precautiune, aci inima, aci credintia.

Se vedemu inse midiloculu, prin care ne potemu castigá nedependinti'a de ceste pamentesci.

Conditiunea principala spre a ne desteptá din somnulu spiritualu si moralu si a ne redicá la libertatea nedependintiei adeverate, este recunoscerea adeverului si acomodarea dupa acele percepte prescrise. Numai astufeliu ne vomu potea eliberá de sub catusile dependintiei pamentesci, — si numai astufeliu vomu potea castigá acele comori ceresci.

Ib. Asc. Priceperea pruncului este fórte marginita, pentru aceea este si necapabilu a judecá, — simtirile unui pruncu sunt fragede, pentru aceea se si acomodéza numai dupa obiectele ce-lu impresura; Dara cei cu pricepere au judecata, pentru aceea spre a fi nedependinti de aceste pamentesci, trebuie

se-si caute fericirea aiurea, — nu in lumea acést'a, cà aceea, se afla in regiunea eternitatii, unde este destinatiunea sa, — in ceriuri.

Pentru cà cu càtu mai tare va luminá spiritului omenescu faci'a aprinsa la lumin'a unei destinatiuni mai inalte, cu càtu mai luminatu va cunósce in radiele ei vointi'a santa alui Ddieu, si insusirea esistintiei sale; cu atátu mai pucinu va apretiuí bunurile ceste lumesci, si va recunósce, cà fericirea eterna nu esista pre acestu pamentu, ci in ceriuri, unde dupa mórte suntemu destinati a petrece veselindune pururea de faci'a lui Ddieu si marindune prin bunatatea lui.

Vedeti dara, pana càndu omulu nu-si va cunósce esistinti'a sa, pana candu nu va intrebuintiá midiloculu, prin care devine la cunoscinti'a de sine, pana atunci totu va dormí somnulu perirei sale. Inzedaru se numesce fiintia rationabila, càci nu scrutéza dupa midiloculu fericirei sale, dupa aceea comór'a cerésca, carea unic'a-lu fericesce in viéti'a de acumu si cea viitóre.

Am disu cà midiloculu este recunoscerea cuventului lui Ddiu de unu perceptu santu, care fara dubietate trebuie se-lu urmamu.

Asia este Ib. mei, càci abea atunci suntemu in stadiulu credintiei crestinesci, abea atunci ne vomu potea numí fiintie rationale, dupa tipulu si asemenarea lui Ddieu, abia atunci vomu potea ajunge la cele Ddieiesci adeca: la acele comori eterne, cari numai in ceriuri sunt.

Aseultati ce dice S. Apostolu Pavelu càtra Romani: *Cei ce suntu dupa trupulu, cugeta cele ale trupului ér' ceice suntu dupa Duchu, cele ale Duchului* VIII, 5. Aceste sntu cuvinte multu esprimatóre, si pentru ca fiinti'a nóstra se fia perfecta, se nu se dejosésca la dobitocia, este de lipsa ca se se desbrace de Duchulu robiei, si se adoptedie Duchulu lui Ddieu, pentru cà numai astufeliu ne vomu potea numí fiú lui Ddieu.

Iara déca suntemu fiú lui Ddieu, suntem si mostenitorii lui, adeca alui Ddieu, impreuna mostenitori ai lui Cristosu, de vreme ce patimimu impreuna cu densulu, si ca se ne marimu cu densulu. Pentru acea incheiu totu cu S. Apostolu Pavelu, carele dice: „Nimeni din noi lui-si vietuesce, si nimene lui-si móre, càci de vietuimu Domnului vietuimu, si de murimu Domnului murimu; deci séu de vietuimu séu de murimu ai Domnului suntemu“ Aminu.

Cerculariulu.

Senatului scolariu alu consistoriului gr. or. romanu din Aradu, emanatu câtra toti inspectorii de scôle confesionale, in privinti'a primirei eleviloru in institutul pedagogicu preparandialu pe anulu 1871/2.

Cu privire la §. 27. din organizarea provisorie a invetiamentului nationalu confesionalu, ce s'a staveritu in Congresulu nationalu bisericescu din Sibiu, in Siedintia XIII. din 15. Octomvre 1870. sub nr. protoc. 156. referitoriu la primirea eleviloru in institutule pedagogice preparandiale: acestu senatu scolariu in siedinti'a s'a de astadi sub datulu si numarul de facia a hotaritu, ca pana la alte dispușetiuni, — numai aceia teneri se fia primiti in institutul pedagogicu preparandialu de aici, cari suntu de o constitutiune corporala sanetosa, au trecutu de 15 ani, si sciu din limb'a materna din aritmetica, geografia si din istoria baremu atat'a, catu se invetia in cele patru clase inferioare ale gimnasiului seu in cele 3 clase inferioare ale scôlei reale.

Pentru esaminarea acestora din susu amintitele studie, acestu senatu scolariu a delegatu o comisiune esaminatoria constatatoria din urmatorii domni: *Dr. Paulu Vasiciu, Andreiu Papp*, unulu din corpulu profesoralu preparandialu si *Georgiu Cracunescu*.

Esaminarea se tiene in localitatile consistoriului de aici in 16. 17 si 18. Septemvre st. vechiu, demaneti'a dela 6—12, si dupa mediadi dela 3—6 ore.

Doritorii de a intrá in acestu institutu preparandialu, voru avé dara de a-si susterne recursurile loru adresate acestui senatu scolariu, seu de adreptulu consistoriului aradanu, seu pe calea respectivului protopresviteru ori inspectoru cercualu de scôle confesionale, mai multu pana in 15. Septemvre stilulu vechiu, ér la terminulu susu amintitu au de a se infacisia in persóna naintea comisiunei esaminatorie, spre a depune esamenulu de receptiune.

Se intielege de sine, ca recurentii, cari voru produce testimonii cu calculu corespundietoriu despre absolvarea celoru 4 clase gimnasiale, seu 3 reale, la vreunu institutu publicu acei'a voru fi primiti in institutul pedagogicu preparandialu si fara de esamenulu de receptiune, numai deca suntu de o constitutiune corporala sanetosa si au trecutu de 15. ani.

ÉR ce se atinge de cei ce au absolvatu cursulu I. acci-a au de adreptulu a se inscriá la colegiulu profesoralu dupa usulu de pana acuma.

. . . Dispușetiunile aceste Dta vei avé de a le circulá prin tóte comunele din inspectoratulu Dtale spre scire si acomodare.

Din siedinti'a senatului scolariu tienuta in Aradu in 27. Maiu 1871.

In absentia si din incredintiarea présantiei Sale Domnului Episcopu diecesanu:

Andreiu Papp, m. p.
Protosincelu.

327.

sc. 94.

Cerculariu.

Catra toti inspectorii scolari confes. din districtulu consistoriulu aradanu.

Fiindu acestu senatu scolariu, atátu din partea inaltului Ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune publica provocatu catu si recercatu din partea domniloru inspectoru ai scóleloru comunali din comitatele. *Aradu, Cianadu si Temisiu*, a indrumá pre invetiatorii dela scólele nóstre confesionale resaritene romane, din districtulu acestui consistoriu, ca se participéza pe timpulu ferieloru mari, adeca in Augustu si Septembre in restimpu de 6. septemani, — la cursurile de repetitiune care se voru tiene in *Aradu* si *Temisiora*: nainte de a cere in privinti'a acést'a óresi careva instructiuni dela veneratulu sinodu eparchialu, nu s'a aflatu imputernicitu a satisface suscitatiei provocari respective recercari cu atátu mai pucinu, încátu

a) pentrucá dispușetiunea de sub intrebare este o ingerintia incompatibila cu autonomi'a nóstra bisericesca, sub acareia scutu se afla si scóla nóstra; ma aceea dispușetiune stá in contrarietate, chiaru si cu dispușetiunile §-lui 11. art. XXXVIII. din 1868;

b) actualii nostri invetiatori toti au absolvatu cursurile pedagogice preserise, si prin urmare nu se póte aplic'a si la densii determinatiunea §-lui 133. art. XXXVIII. din 1868; si in fine

c) cursurile aceste de repetitiune la noi si pan' acumu s'a practisatu cu ocașiunea reuniuniloru si conferintiiloru invetiatorești, intr'unu modu fórte practic, si far' de spese mari, si perdere de timpu indelungatu.

Veneratulu sinodu eparchialu luandu motivele aceste in drépta consideratiune in siedintia IV. sub nr. 34. p. 9. a aflatu dara de bine a decide: ca invetiatorii dela scólele nóstre confesiunale resaritene

romane, din întreaga Eparchia aradana, nici decât se nu participeze la cursurile de sub întrebare.

Totusi considerandu acelasi veneratu sinodu că inaltulu Guvernu a destinatu din cas'a statului, óresi-careva suma pentru intratienea acelu prelegeri de repetitiune, precum si pentru remuneratiunea invetiatorilor participatori, far' de privire la confesiune ori nationalitate; pe langa acea, că Dmnu inspectoru scolariu guvernamentalu din comitatulu Temisiului recercatu acestu consistoriu a-i recomandá barbati apti dintre invetiatorii nostri, cari pe langa o remuneratiune cuviintósa, ar' avé se tiena prelegerile de repetitiune in limb'a romanésca, si prin urmare, că intentiunea inaltului guvernu in privintia acéstá din urma, ar' póte fi fórte salutaria si avantagiosa, pentru promovarea culturai poporului; déca inaltu acelasi, pentru Eparchi'a aradana ar' incredintia acestui consistoriu atátu deschiderea si conducerea acelu cursuri de repetitiune câtu si sum'a menita pentru intratienea acelu, precum si pentru diurnele invetiatorilor nostri confesionali; a decisu mai departe a se face din partea veneratului sinodu eparchialu, — o representatiune cátra inaltulu ministeriu reg. ung. de cultu si instructiunea publica, in carea se-lu róge, ca chiaru intru interesulu promovarii invetiamentului poporalu, si spre inlesnirea realisarii scopului prefíptu, se binevoesca sum'a menita pentru intratienea cursurilor din Eparchi'a aradana, si remunerarea respectivilor invetiatori confesionali resariteni romani a o administrá capului diecesei nóstre, ca astfelu insesi consistoriele nóstre din *Aradn* si *Ora-dea-mare*, — se póta deschide, conduce si intratiene asemenea cursuri de repetitiune, si a provedé pre respectivii sei invetiatori cu óresi cari-va diurne. —

Despre ce Dta esci incunosciintiatu, pe langa acea incredintiare, ca si pana va sosi dela inaltulu Ministeriu respunsu la acea representatiune, fàra tóta amanarea se comunicu acestu decisu sinodalu cu toti invetiatorii confesionali resariteni romani din inspectoratulu DTale, spre scire si strict'a acomodare.

Din siedintia senatului scolariu tienuta in Aradu in 7. Maiu 1871.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
episcopulu Aradului.

INVITARE

„La siedintia publica“

a „Sociatatei de lectura a tenerimei gimnasiale romane, din Aradu“ carea cu acompianarea „corului vocalu nationalu“ din

Proprietatea si editura teologilor aradani.

locu, se va tiené la $\frac{29}{11}$ iuniu 1871. in paduriti'a orasiului, dupa programulu urmatoriu:

1. „Resunetu“ de A. Muresianu, cantatu de „corulu nationalu“, dirigiatu de Dlu *Alesandru Cratiunescu* teologu.
2. „Cuventu de deschidere“ de Dlu *Georgiu Morariu* catehetu subs. la clasele sup. gimn. si subpresidele societatii.
3. „Vócea unui romanu“ de Z. Antinescu, dechiamata de *Nicolau Rusu* st. de cl. VII.
4. „Despre necesitatea si datorinti'a de a ne cultivá limb'a“ disertatiune de *Ales. Petroviciu (Petriu)* st. de cl. VI.
5. „Jun'a romana“ piesa esecutata de „corulu nationalu.“
6. „Mod'a de acumu“ de J. Vulcanu dechiamata de *Michailu Gaboru* st. de cl. VI.
7. „Despre societatile de leptura“ disertatiune de *Teodoru Pacatianu* st. de cl. V.
8. „Mathea Corvinulu si Stefanu Voda“ de At. M. Marianescu, dechiamata de *Lazaru Petroviciu* st. de cl. IV.
9. „In Maiu“ piesa nationala esecutata de „corulu nationalu“.

10. Cuventu de inchidere de Dlu *Georgiu Morariu*.

Inceputulu la $\frac{1}{2}$ 3 óre, intrare libera.

Sér'a balu, totu in paduritia. Venitulu va fi in folosulu *Academiei* romane de drepturi.

Pretulu intrarei: unu biletu de familia 2 fl. de pers. 1 fl. se voru capeté sér'a la cassa.

Suprasolvirile se primescu cu multiamita facendu-se la timpulu seu socóta publica.

— Inceputulu la $\frac{1}{2}$ 8. —

Datu in Aradu in siedinti'a societatei tienuta in $\frac{25}{13}$ iuniu 1871.

Georgiu Morariu,
subpreside.

Nicolau Rusu,
notariu.

VARIETATI.

* * *Escelenti'a Sa parintele arhiepiscopu si metropolitu alu nostru Andreiu baronu de Siaguna*, cá presiedinte alu consistoriului metropolitanu, a conchiamatu la *Sabiin*, pre diu'a de 23. augustu a. c., pre membrii acelu-a-si consistoriu d'in tóte trei eparchiele, alesi in sesiunea congresului nationalu besericescu d'in an. 1870. spre a se constitui in conformitate cu statutulu organicu. Totu-una-data s'au espedatu si decretule membrilor ordinari si suplenti.

+ *Serbarea lui Stefanu celu Mare*. D-na *Maria C. A. Roseti* anuntia in „Romanulu“ celu mai de aprópe, cá epitafiul ce va servi ca acoperamentu la mormentulu lui *Stefanu celu Mare*, cu ocazia serbarei dela monastirea *Putna* (in *Bucovina*), facutu de dómnele romane bucurescene si lucratu de destinsulu xilografu d-lu *Nacu*, fiindu mai de mult timpu gata s'a espusu — pentru a fi vadiutu de publicu — la magazinulu d-lui *Breulu*, in *Bucuresci*, calea *Mogosióci*, piatia teatrului. Espunerea a tienutu pana la $\frac{2}{14}$ iuniu, séra, si apoi s'a tramis la Comitétulu Centralu in *Vien'a*.

* * (*Literariu.*) La tipografi'a foiei acesteia se afla spre vendiare „*Dictionariu ungurescu-romanescu*“, compusu de *Georgiu Baritiu*. Pretulu: legatura de lucsu 3 fl. 70 cr., legatura de papiru 3 fl. 20 cr. Adresarea se póte face de-adreptulu la *Stefanu Gyulai*, tipografistu in *Aradu*.

Pentru redactiune: **Mihaiu Sturz'a.**

Tipariulu lui *Stefanu Gyulai* in *Aradu*.

La nrulu acest'a alu „SPERANTIEI“ alaturamu si cóla de prenumeratiune pentru semestrulu alu II-lea